

Konaklama Birimi Olarak Huzurevleri

By semra aktaş polat

KONAKLAMA BİRİMİ OLARAK HUZUREVİ ALGISI

Öz

Bu çalışmanın amacı, bir konaklama birimi olarak huzurevlerinin, 60 yaş ve üzeri evde yaşayan yaşlılar tarafından nasıl algılandığını ve bu yaşlıların, huzurevlerine yönelik düşünceleri ile cinsiyetleri, ikamet ettikleri şehirler ve birlikte yaşadıkları kişiler arasında bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmektir. Araştırma alanı Sinop, Kastamonu ve Çankırı'yı içeren TR82 Bölgesi'dir. Araştırma verileri, 60 yaş ve üzeri 400 yaşlıdan yüz yüze anket tekniği ile toplanmış, frekans analizi ve ki-kare (χ^2) testi ile analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre huzurevleri; terk edilmişliği hissettiren, kimseye yük olmamayı sağlayan, kimsesiz ve yoksul yaşlıların kaldığı bir yer, yaşlıların gelecek kaygılarını azaltan, çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği, bir anlamda da yalnızlığın bir sonucu, bazı sorunlara bir çözüm olabilecek, güven veren birimler olarak algılanmaktadır.

Yapılan ki-kare (χ^2) testi sonucuna göre; huzurevleri algısı ile cinsiyet arasında bir ilişki olmamasına rağmen, huzurevi algısına yönelik bazı ifadeler ile ikamet edilen şehir ve yaşının beraberinde yaşadığı kişiler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Modernleşme, Yaşlı, Yaşlı Bakımı, Huzurevi

Perception of Nursing Homes as Accommodation Units

8

Abstract

The purpose of this study is to determine how nursing homes are perceived as accommodation units by the age of 60 and above elderly people living at home and whether there is a relationship between these people's perceptions and their gender, the cities they live and the people they live with. Research area includes Sinop, Kastamonu and Çankırı cities located in the TR82 region in Turkey. Research data were collected through face to face questionnaire from 400 elderly people aged 60 and over residing in the TR82 region. The data were analyzed by frequency analysis and the chi-square (χ^2) test.

According to the results a nursing home is perceived as reassuring units besides the feel of abandonment, not to be a burden to anyone, a place for the lonely and poor old, reducing future anxiety for the old, a place for helpless people to stay, a result of loneliness in a sense that might be a solution to some problems.

According to chi-square (χ^2) test results it is determined that although there is no relationship between perception of nursing homes and gender, there is a statistically significant relationship between some phrases related to perception of nursing homes and inhabited city and people the old live with.

Keywords: Modernization, Old, Old Care, Nursing Home.

Giriş

Aile, bireyin içine doğup büyüdüğü, bir toplumdaki en küçük yapı taşıdır. Toplumsal yapıda meydana gelen en küçük değişiklik, taşları yerinden oynatmakta ve dengeleri sarsmaktadır. “Aile”, izlediğimiz televizyon programlarından, okuduğumuz kitaplardan, kısacası dolaşımında olan her şeyden, toplumsal yaşamı etkileyen her türlü dalgadan etkilenmektedir. Bunun en önemli örneğini, sanayileşme ile görüyoruz. Sanayileşme ile birlikte, aile yaşamının ezberi bozuldu. Kadının, toplumsal statüde eriştiği nokta, bu ezberin daha çok bozulmasına aracılık ederken, küreselleşme ile birlikte daha önceleri mahalle ve köy içinde kalan evlilikler, sınırları da aşarak uluslararası bir boyut kazandı.

Teknoloji, ulaştırma ve haberleşme olanaklarının sürekli geliştiği ve ulaşılabilir olduğu günümüzde, herkese ve her yere kolaylıkla ulaşabiliyoruz. Ancak bu kadar bağlantı içinde tanıdıklarımızla ilişkilerimiz daha yüzeysel ve yapmacık bir hal aldı. İnsanlar, sürekli bir şeylerle meşgul olurken, var olduğunu söylediğimiz “sözde kültürün” muhafızları yani yaşlılarımız sistem dışında kaldı. Söz konusu sistem dışında kalma, kendi içinde yeni bir sistemi ortaya çıkardı. Bu yeni sistem “yaşlı bakımı”, “sağlıklı yaşlanma”, “aktif yaşlanma” gibi konuları da gündeme getirmiştir. Yaşlı bakımı adı altında, sosyal hizmet programları ve benzeri sertifika uygulamaları başlatılarak yeni bir iş alanı doğmuş, huzurevi, bu yeni iş alanının önemli bir parçası haline gelmiştir. Bu yeni iş kolu, zamanla huzurevlerine alternatif olarak yaşam destek evlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte özellikle son dönem kalkınma planlarında daha da ağırlıklandırılarak gelecek dönem projeksiyonlarında ivedilikle yer alacak olup, eğitimden sağlık kurumlarına pek çok alanda etkisini gösterecektir.

Çalışmanın ana sorunsalı, küresel ölçekte yaşanan değişimin bir sonucu olarak görülen huzurevlerinin, 60 yaş ve üzeri yaşlılar açısından ne anlam ifade ettiğini incelemektir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, evde yaşayan yaşlıların huzurevi algısının belirlenerek, bu yaşlıların, huzurevlerine yönelik düşünceleri ile cinsiyetleri, ikamet ettikleri şehirler ve birlikte yaşadıkları kişiler arasında bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmektir. Bununla birlikte evde yaşayan yaşlılarda; huzurevlerine gitme düşüncesinin zihinlerde yer edinmesine neden olan durumların; huzurevlerinde kalmaya yönelten temel motivasyonlar ile huzurevine yerleşme düşüncesinde etkili olabilecek kişi ve/veya kişilerin kimler olduğunun belirlenmesi hedeflenmektedir.

1. Yaşlılık ve Huzurevi

En önemli demografik zorluklardan birisi (Licciardello ve ark., 2014, s. 199) olarak tanımlanan yaşlılık dönemi, birçok sağlık sorunu ile birlikte sosyal izolasyonu (Aktaş ve ark., 2013, s. 65) beraberinde getiren bir dönemdir. Yaşlılık dönemi, insanın ilgiye ve sevgiye ihtiyacının olduğu, insanoğlunun belki de en kırılgan olduğu dönemdir. Bu dönem, pencerelerde ve telefonların ucunda insanların, özlediklerini beklediği bir dönem olarak düşünülebilir.

Yaşlanma sürecinin, biyolojik temelinin dışında değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayan Cangöz'e (2008, s. 148) göre, yaşanan zihnin resmi çizilirken

potansiyel ve sınırlılıkları, kazanç ve kayıpları, bozulan ve korunan süreçleri kısaca artı ve eksileri birlikte irdelenmelidir. Yaşlılık döneminde; fiziksel ve ruhsal güçler bir daha yerine gelmeyecek şekilde kaybedilir ve yaşlılık üreticilik rolünü azaltır (Aktaş ve ark., 2013, s. 65). Bebeklik döneminde olduğu gibi hastalık ve yaşlılık dönemlerinde de bakım için birilerine ihtiyacımız olur (Ryan ve Scullion, 2000, s. 1187). Bu nedenle, yaşlılık “yeni rollerin üstlenilmesini gerektiren bir dönem” (İlgar ve İlgar, 2007, s. 147) olarak da değerlendirilebilir. Aile yapısındaki değişimler, yaşlılık konusunun çok yönlü bir sorun olarak görülmesine ve yaşlının aile içinde yük olmaya başlamasına neden olmuştur (Görgülü ve ark., 2010, s. 30-31). Geleneksel toplumda bilginin merkezi olan yaşlı, modern toplumda bu görevi yerine getirememekte ve bir statü kaybına uğramaktadır (Ardahan, 2010, s. 30). Yaşlı birey, giderek tüketen ve yardıma muhtaç bir insan durumuna gelebilmektedir (Yıldız, 2012, s. 10).

Daha çok gelişmiş ülkelerde belirgin olan yaşlı nüfus, küresel bir olgudur (Chen ve ark., 2009, s. 190). Chiswick’e (1975, s. 26) göre bakımevlerine olan talep zengin bölgelerde da 4 fazladır. Gelişmiş ülkeler için yaşlılık, yeni bir sorun olmamakla birlikte, Türkiye de dahil olmak üzere gelişmekte olan ülkeler, doğurganlığın hızla azalmasıyla yakın gelecekte yaşlılık sorunuyla karşı karşıya kalacaktır (Tezcan ve Seçkiner, 2012, s. 7). Toplumsal yapıdaki değişim, geleneksel aile içinde saygın bir yeri olan ve genellikle, ekonomik ve yönetsel erki elinde bulunduran ailenin yaşlı üyelerinin (özellikle erkek) “dede ve nene”lerin ne olacağı sorununu da beraberinde getirmiştir (Erdoğan, 1993, s. 22). Yaşanan demografik değişimlere bağlı olarak, bakıma ihtiyaç duyan yaşlıların sayısı artmakta ve bu durum yaşlı bakımı konusunda ciddi endişelere neden olmaktadır (Walz ve Mitchell, 2007, s. 482).

Uzun dönemli kurumsal bakım yaşlı nüfus için verilen hizmetlerin önemli bir parçasıdır (Woo ve ark., 2000). Bakımevi konusu, yaşlı insanlar için toplum bakım politikaları tartışmalarında merkezi bir mesele haline gelmiştir (Higgs ve ark., 1998, s. 199).

Yaşlı için kendi ailesi, hem hastalık zamanlarında hem de toplumla bir bağ kurulmasında çok önemli bir destek unsurudur (Shanas, 1979). Yaşlılar için aile, arkadaş ve komşular tarafından yapılan evde bakım hizmeti dışında ortak çözüm olarak uzun süreli bakımı içeren huzurevleri gibi yaşlı bakım merkezleri işaret edilmektedir (Mutchler ve Burr, 2003, s. 534). Ancak yaşlılar, çevresel işaretlerini muhafaza etmek, sosyal ağlarının bütünlüğünü korumak ve yüksek yaşam kalitesine sahip olmak gibi nedenlerle evlerinde kalmayı tercih etmektedir (Luppo ve ark., 2010, s. 31).

Erdoğan (1993, s. 1) yaşlıları “dönülmeyen yolun yolcuları” ve “son durağın yolcuları”; huzurevini ise “bekleme salonu” ve “son durak” olarak tanımlamıştır. Erdoğan’ın söylemi ile “dönülmeyen yolun yolcuları” toplumsal değişim ile aile kurumundaki değişimler bağlamında ev ortamında yalnızlaşıp, huzurevine gönderilerek mekan değişimine uğramaktadır.

Huzurevi sakinleri, yaşlıların en savunmasız ve zayıf grubunu temsil etmektedir (Briggs ve ark., 2012, s. 365). Huzurevlerine kabul edilen yaşlılar, zihinsel

ve/veya fiziksel sağlık durumlarında yaşadıkları kötüye gidişle karakterize edilmektedir (Chen ve ark., 2009, s. 191). Yaşlılık, sağlık ve bunama gibi nedenlerle yaşlılar arasında sosyal ilişkiler için fazla bir olanak sunamayan (Pleschberger, 2007, s. 199) huzurevi, yaşlı insanların onur kaybına maruz kaldıkları (Hy ve ark., 2016), pahalı ve yaşam kalitesini kısıtlayan kurumlar (Luppo ve ark., 2010, s. 31) olarak kabul edilmektedir. Diğer taraftan yaşlı insanların, yaşlı bakım evlerine yerleşmeyi kabul etmesi ile birlikte özerklik duygusu ve benliklerini koruyabilecekleri (Wu ve ark., 2004, s. 500) de ifade edilmektedir.

Demografik faktörler, yaşa bağlı hastalık oranları, sosyo-kültürel faktörler, ailelerin yapısı ve yaşlıların tercihleri gibi faktörler huzurevleri gibi uzun süreli bakım hizmetlerine olan talebi etkilemektedir (Ribbe ve ark., 1997, s. 3). Huzurevine yerleşim bağlamında temel belirleyiciler; bilişsel ve/veya fonksiyonel zayıflama, günlük yaşamda yardım ve destek gereksinimlerinin karşılanmaması (Luppa ve ark., 2010) olarak gösterilmektedir.

Yaşlılar için genellikle maliyetli ve uzun süreli bakımın istenmeyen bir kaynağı olarak düşünülen ve bu nedenle bireyler, aileler ve devlet tarafından son are olarak görülen (Charles ve Sevak, 2005, s. 1174) huzurevleri ile ilgili ulusal ve uluslararası alanda yapılmış fazlaca çalışmaya rastlamak mümkündür.

Yapılan literatür incelemesi sonucunda huzurevlerine yönelik yapılmış olan çalışmalar; (1) talep odaklı, (2) algı odaklı, (3) psikoloji odaklı, (4) sağlık odaklı ve (5) personel ve hizmet odaklı olmak üzere beş boyut altında irdelenebilir.

Talep odaklı çalışmalara, bakım evlerine olan talep (Chiswick, 1975; Nyman, 1989), huzurevlerine yerleşmeyi etkileyen psikososyal faktörler (Wu ve ark., 2004) ve huzurevleri sayısındaki artış ve demografik faktörlere (Ribbe ve ark., 1997) yönelik çalışmalar örnek olarak verilebilir.

Algı odaklı çalışmalara, evde yaşayan ve/veya huzurevlerinde yaşayan yaşlıların huzurevlerine (Arpacı ve Ersoy, 2009; Erdoğan, 1993; Kwok ve ark., 1998; Lam ve ark., 1998; Luppa ve ark., 2010; Tse, 2007), huzurevi yaşlılarının yaşlanmaya (gt ve ark., 2017) ve huzurevi yaşlılarının gençlere (Kıpçak ve Dedeli, 2016) bakışının belirlenmesine yönelik çalışmalar örnek olarak verilebilir.

Psikoloji odaklı çalışmalara, huzurevi ve/veya evde yaşayan yaşlıların yalnızlık düzeyleri (Dereli ve ark., 2010; Khorshid ve ark., 2004) ve depresyon düzeylerinin (Kuru ve ark., 2014; Maral ve ark., 2001; Parlar ve ark., 2014; şahin ve Yalçın, 2003) belirlenmesine yönelik çalışmalar örnek olarak verilebilir.

Sağlık odaklı çalışmalara, huzurevinde salgın hastalıklar ve yaralanmalar (Rubenstein ve ark., 1994), huzurevi yaşlılarının zbakım gücü (Altay ve Aydın, 2009) ve huzurevinde yaşayan yaşlıların bakım gereksinimlerinin belirlenmesine (Gümüş ve ark., 2012; Kulakçı ve Emiroğlu, 2012) yönelik çalışmalar örnek olarak verilebilir.

Personel ve hizmet odaklı çalışmalara ise bakım evi personelinin özerklik algısı (Maurits ve ark., 2015), yaşlıların huzurevi servislerinden memnuniyeti (ekal, 2006), farklı huzurevlerinde çalışan personelin faaliyetlerini karşılaştırma

(McCloskey ve ark., 2015), sağlık personelinin yaşam kalitesi algısı (Roscoe ve Hyer, 2008) alışmaları örnek olarak verilebilir.

Bu alışma algı odaklı çalışmalardan olup, huzurevlerine yönelik algıyı hem sosyolojik hem de psikolojik zeminde incelemektedir. Ayrıca evde yaşayan yaşlıların huzurevleri algısı; bir taraftan toplum bağlamında yorumlaması açısından sosyolojik, diğer taraftan huzurevlerinin tercih edilme(me)sinin arkasında yatan psikolojik faktörleri incelemesi bakımından psikolojik bir zeminde değerlendirilmektedir.

2. Araştırmanın Amacı ve nemi

Araştırmanın amacı, bir konaklama birimi olarak huzurevlerinin, 60 yaş ve üzeri evde yaşayan yaşlılar tarafından nasıl algılandığını ve bu yaşlıların, huzurevlerine yönelik düşünceleri ile cinsiyetleri, ikamet ettikleri şehirler ve birlikte yaşadıkları kişiler arasında bir ilişkinin olup olmadığını tespit etmektir.

Yaşlı nüfus oranının en yüksek olduğu ankırı, Sinop ve Kastamonu'yu (TUIK, 2015), içine alan, İstatistiksel Bölge Birimleri Sınıflandırmasına (İBBS) göre TR82 olarak adlandırılan bölgede, evde yaşayan yaşlıların huzurevine yönelik algılarının belirlenmesi, huzurevi algısının ülkemizde ulaştığı noktanın tespit edilmesi, huzurevlerinin yaşlı gözünden okunmasını olanaklı kılacaktır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma evrenini, TUIK (2015) tarafından yayınlanan ‘‘Yaşlılarla İstatistikler 2015 Raporu’’ doğrultusunda, Türkiye’de en fazla yaşlı nüfusa sahip olan TR82 Bölgesi’nde yaşayan 60 yaş ve üzeri yaşlılar oluşturmaktadır. İl genelinde bakıldığında, TUIK (2015) verilerine göre yaşlı nüfus oranının en yüksek olduğu üç il sırasıyla; Sinop (%18,1), Kastamonu (%16,8) ve ankırı’dır (%15,7). Türkiye’nin en yaşlı nüfus oranına sahip olmaları nedeniyle, araştırma alanı olarak bu bölge seçilmiştir.

Sinop’un nüfusu 204 bin 133, yaşlı nüfusu ise 36 bin 861’dir. Kastamonu’nun nüfusu 372 bin 633, yaşlı nüfusu ise 62 bin 453’tür. ankırı’nın nüfusu 180 bin 945, yaşlı nüfusu ise 28 bin 328’dir. Bu veriler işığında araştırmanın evrenini TR82 Bölgesi’nde ikamet eden 127 bin 642 yaşlı oluşturmaktadır. Böyle bir evren büyüklüğünde örneklem için Sekaran’a (2003, s. 294) göre 384 sayısı yeterli olmaktadır. Bu araştırmada, örneklem türlerinden olasılığa dayalı örneklem, olasılığa dayalı örneklem türlerinden de tabakalı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Örneklem belirlenmesinde huzurevi algısı ve cinsiyet arasında bir ilişkinin varlığının da araştırılması nedeniyle cinsiyete dayalı bir ayırım yapılmıştır. Yapılan ölümlere göre; ankırı’dan 60 yaş ve üzeri 38 erkek ve 47 kadın olmak üzere 85 kişi, Sinop’tan 60 yaş ve üzeri 50 erkek ve 61 kadın olmak üzere 111 kişi, Kastamonu’dan 60 yaş ve üzeri 83 erkek ve 105 kadın olmak üzere 188 kişi olmak üzere örneklem sayısı toplamda 384 kişi olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada yeterli örneklem sayısına ulaşmak için 500 (rneklem sayısının yaklaşık %30 fazlası) kişiye anket dağıtılmış, yapılan incelemeler neticesinde boş veri vb. nedenlerle 400 anket ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Kişiler									
Yalnız	6	1,5	8	2	20	5,0	34	8,5	
Eşimle birlikte	32	8	58	14,4	71	17,7	161	40,1	
Eşim ve Çocuklarımla	29	7,2	26	6,4	57	14,1	112	27,7	
Çocuklarımla	25	6,2	21	5,2	24	6	70	17,4	
Kardeşlerimle	4	1	3	0,8	3	0,8	10	2,6	
Akrabalarımla	2	0,5	1	0,3	2	0,5	5	1,3	
Annemle	1	0,3	1	0,3	1	0,3	3	0,9	
Babamla	-	0	1	0,3	1	0,3	2	0,6	
Torunlarımla	1	0,3	1	0,3	1	0,3	3	0,9	
Toplam	100	25	120	30	180	45	400	100	

Katılımcıların, huzurevi ile ilgili herhangi bir tecrübe yaşayıp yaşamadıklarını öğrenmek amacıyla “Daha önce hiç huzurevinde bulundunuz mu?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %99’u daha önce huzurevinde hiç bulunmadığını, %1’i ise daha önce huzurevinde bulunduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların, ilerleyen dönemlerde huzurevinde yaşamayı düşünüp düşünmediklerini öğrenmek amacıyla katılımcılara, “Huzurevinde yaşamayı düşünür müsünüz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya katılımcıların %96’sı hayır, %4’ü ise evet yanıtını vermiştir.

4.1. Evde Yaşayan Yaşlıların Huzurevi Algısı

Katılımcıların, huzurevi ile ilgili olarak düşünceleri, kendilerine yöneltilen on iki ifade ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu on iki ifadeye verilen yanıtların dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2’ye göre “huzurevi terk edilmişliği hissettirir” ifadesine katılımcıların %85’i evet yanıtını, %15’i ise hayır yanıtını vermiştir. Bu sonuçlar nezdinde, huzurevlerinin insanlara terk edilmişliği çağrıştırdığı ve insanların, huzurevlerini terk edilmişlikle bağdaştırdıkları söylenebilir.

Tablo 2: *Evde Yaşayan Yaşlıların Huzurevi Algısı*

Huzurevi...	Çankırı (%)	Sinop (%)	Kastamonu (%)	Toplam (%)
terk edilmişliği hissettirir.	20,5	25,8	38,8	85
insanların gelecek kaygılarını azaltır.	20	25,8	30	75,8
çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği bir yerdir.	19,8	24	36,2	80
insanlara bir yuvaya kavuşma imkanı sağlar.	6,5	10,2	17,8	34,5
insanların sorunlarına bir çözüm olabilir.	18,5	24,2	27,2	70
yalnızlığın bir sonucudur.	20	25,8	29,2	75
insanlara güven verir.	19	25,2	26,2	70,5
kimseye yük olmamayı sağlar.	20	25,5	37,8	83,2
insanların yaşlıları ile birlikte olabileceği bir yerdir.	18,5	24,2	26	68,8
yalnızlık duygusunu unutturur.	6	9,5	15,5	31
yoksul yaşlıların kaldığı bir yerdir.	19,5	25	30,2	74,7
kimsesiz yaşlıların kaldığı bir yerdir.	20,8	27	37,5	85,2

“Huzurevi insanların gelecek kaygılarını ortadan kaldırır” ifadesine katılımcıların %75,8’i evet, %24,2’si ise hayır yanıtını vermiştir. Huzurevi, insanların her ne kadar gidip kalmayı düşünmedikleri konaklama birimleri olsa da bir anlamda, çaresizliğe bir çözüm olarak görülmektedir. Konak ve Çiğdem’in (2005) ifadesinde olduğu gibi huzurevleri için umutsuzluk, kadercilik

ve kabullenmeden, daha doğrusu, bir teslimiyetten söz edilebilir. Bunun bir göstergesi de “huzurevi çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği bir yerdir” ifadesine verilen yanıtlarda görülebilir. Bu ifadeye, katılımcıların %80’i evet, %20’si ise hayır yanıtını vermiştir.

“Huzurevi insanlara bir yuvaya kavuşma imkanı sağlar” ifadesine katılımcıların %34,5’i evet, %65,5’i ise hayır yanıtını vermiştir. Huzurevi, insanların alışkın oldukları ortamlardan uzak kaldıkları ve bu nedenle de kendilerini değersiz hissetmelerine (Şahin ve Yalçın, 2003) neden olan mekanlar olarak düşünülmektedir. Böylesi bir düşünce evde yaşayan yaşlının, huzurevinin bir yuva olmadığını düşünmesine neden olabilir.

“Huzurevi insanların sorunlarına bir çözüm olabilir” ifadesine katılımcıların %70’i evet, %30’u hayır yanıtını vermiştir. “Huzurevi yalnızlığın bir sonucudur” ifadesine, katılımcıların %75’i evet, %25’i hayır yanıtını vermiştir. Huzurevlerinin, yalnız kalan yaşlının, yalnızlığını bir nebze de olsa azaltabilmek adına tercih edildiği düşünülebilir.

“Huzurevi insanlara güven verir” ifadesine katılımcıların %70,5’i evet, %29,5’i hayır yanıtını vermiştir. Bir anlamda, çaresizliğin de bir sonucu olarak görülen huzurevleri, geleceğe ilişkin bakım kaygısını en aza indirebilmekte ve bu durum yaşlıya güven vermektedir.

“Huzurevi kimseye yük olmamayı sağlar” ifadesine katılımcıların %83,2’si evet, %16,8’i hayır yanıtını vermiştir. Zihinlerdeki kimseye yük olmama düşüncesi, yaşamın en kırılğan döneminde yaşlıyı çevresinden soyutlayabilmektedir.

“Huzurevi insanın yaşlıları ile birlikte olabilecekleri bir yerdir” ifadesine katılımcıların %68,8’i evet, %31,2’si hayır yanıtını vermiştir. Huzurevi insanlara yalnızlık duygusunu unutturur” ifadesine katılımcıların %31’i evet, %69’u ise hayır yanıtını vermiştir. Huzurevleri, bir anlamda yaşlıya yalnızlığını unutturacak, belki de onunla “aynı duyguları paylaşan” insanlarla bir arada olabileceği mekanlar olmakla birlikte, İçli’nin (2004) de değindiği gibi yaşlılar sevdikleri ile birlikte, aileleri ile birlikte olmayı özleyiyorlar.

“Huzurevi yoksul yaşlıların kaldığı yerdir” ifadesine katılımcıların %74,7’si evet, %25,3’ü hayır yanıtını vermiştir. “Huzurevi kimsesiz yaşlıların kaldığı yerdir” ifadesine katılımcıların %85,2’si evet, %14,8’i ise hayır yanıtını vermiştir. Bu iki ifadeye verilen yanıtlara göre huzurevlerinin, yoksul yaşlıların konaklayabileceği bir mekan ve yalnızlığın, çaresizliğin ve kimsesizliğin bir sonucu olarak düşünüldüğü ifade edilebilir.

4.2. Evde Yaşayan Yaşlıları Huzurevine Yöneltebilecek Nedenler

Katılımcıların, hangi koşullarda huzurevine yerleşmeyi düşünecekleri, kendile yöneltilen on ifade ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu on ifadeye verilen yanıtların dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Evde Yaşayan Yaşlıları Huzurevine Yöneltebilecek Koşullar

	Çankırı (%)	Sinop (%)	Kastamonu (%)	Toplam (%)
Kendi kendime bakamadığımda	8,5	10	21,8	40,2
Sağlık sorunları yaşarsam	9	10	23,5	42,5
Geçim sıkıntısı yaşadığımda	9	9,2	24,5	42,8

Düzenli bir hayat için	10,2	11	27,5	48,8
Yakınlara yük olmamak için	19,5	24,8	36	80,2
Yalnızlık duygusundan kurtulmak için	15,5	19,5	24,5	59,5
İyi bir bakım almak için	15,5	19,5	27	62
Çevremde benimle vakit geçirecek kimse kalmadığında	16,8	21	32,8	70,5
Geleceğimi güvence altına almak için	16,2	21	29,5	66,8
Stresten uzak kalmak için	17	21,8	31,8	70,5

Hangi koşullarda huzurevine yerleşmeyi düşünürsünüz? sorusu altında verilen seçenekler bazında katılımcıların verdikleri yanıtların dağılımına bakıldığında, huzurevleri, katılımcıların sağlık problemleri yaşamaları, geçim sıkıntısı yaşamaları, düzenli bir hayat yaşamaları veya kendi kendilerine bakamamaları durumunda başvurabilecekleri tek merci değildir.

Huzurevleri özellikle, çevresinde kendilerine bakacak kimse olmadığında iyi bir bakım almak için bir çözüm olmasının yanı sıra etrafında, konuşacak, onunla dertleşip sohbet edecek kimseler kalmadığında da başvurulabilecek bir yer olarak düşünülmektedir.

4.3.Evde Yaşayan Yaşlıların Huzurevine Yerleşme Kararında Etkili Olabilecek Kişi(ler)

Katılımcıların, kimlerin tavsiyesi ile huzurevine yerleşmeyi düşünebilecekleri, kendilerine yöneltilen on ifade ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu on ifadeye verilen yanıtların dağılımları Tablo 4’te verilmiştir.

Katılımcılara kendilerine huzurevine yerleşmeleri konusunda kim tavsiye ederse, huzurevinde kalmayı düşünebilecekleri sorulmuş ve alınan cevaplara göre; “eşim” tavsiye ederse huzurevinde kalmayı düşünürüm diyenlerin oranı %10’dur. Katılımcıların bu ifadeye verdikleri yanıtta göre, bir yaşlının huzurevine gitme kararında eşin düşüncesinin çok zayıf olduğunu belirtebiliriz.

Tablo 4: Huzurevine Yerleşme Kararında Etkili Olabilecek Kişi(ler)

	Çankırı (%)	Sinop (%)	Kastamonu (%)	Toplam (%)
Eşim	3	1,5	5,5	10
Çocuklarım	23,2	25	40,8	89
Kardeşlerim	18,2	21,8	30,2	70,2
Torunlarım	5,5	4,5	10	20
Akrabalarım	4,8	4	6,2	15
Komşularım	1,5	1,8	1,8	5
Mahalle Muhtarı	1,5	1,8	3	6,2
Cami İmamı	1,2	1,8	2	5
Doktor	14,8	17,8	18,2	50,8
Dost ve Arkadaşlar	14,8	17,5	18,5	50,8

Eş tavsiyesinin, huzurevine yerleşme kararındaki etkisinin çok düşük olmasına rağmen, “çocuklarım” tavsiye ederse huzurevinde kalmayı düşünürüm diyenlerin oranı %89’dur. Böylesine yüksek bir oran çocukların, yaşlanan anne ve babalar için son umut olduğunu göstermektedir.

4.4. Evde Yaşayan Yaşlıların Huzurevinde Yaşamalarını Gerektirebilecek Koşullar

Katılımcılara, kendilerine yöneltilen sekiz ifade ile bu ifadelerde bahsedilen durumları yaşamaları halinde huzurevine yerleşmeyi düşünüp düşünmeyecekleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Alınan cevapların dağılımları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: *Evde Yaşayan Yaşlıların Huzurevinde Yaşamalarını Gerektirecek Haller*

	Çankırı (%)	Sinop (%)	Kastamonu (%)	Toplam (%)
Sağlıklı olur ve ailemle yaşarsam	0,5	0,2	1,8	2,5
Sağlıklı olur ancak yalnız yaşarsam	3,5	3,2	10	16,8
Sağlıklı olur, yalnız yaşar ve ailem tarafından sık ziyaret edilirim	3,5	3,2	13,2	20
Ailemle yaşarsam ancak sağlığım yerinde olmazsa	7,2	7,2	20,8	35,2
Hem yalnız yaşarsam hem de sağlığım yerinde olmazsa	20,2	22,5	36,8	79,5
Bir engelim olursa ve bana bakacak kimse olmazsa	20,8	23	37,5	81,2
Maddi gücüm yerinde olursa	1,5	2,8	5,8	10
Maddi gücüm yerinde olmazsa	9	9,5	26,5	45

Tablo 5’e göre huzurevi yaşının yanında birileri varsa yaşlıların düşünebilecekleri mekanlar olarak algılanmamaktadır. Yalnızlık devreye girdiğinde ise huzurevine yerleşme düşüncesi de artmakta, ancak sağlık durumu, yalnız yaşamama duygusunun da önüne geçmektedir. Bu sonucun arkasında, yakınlarla yük olmama düşüncesinin olduğu ifade edilebilir.

Bir yaşlının huzurevine yerleşme düşüncesinde yaşanan kırılmanın hem sağlık durumu hem de yalnız olma durumunu aynı anda yaşaması ile gerçekleştiği ifade edilebilir. Tablo 3, 4 ve 5 birlikte yorumlandığında, 60 yaş ve üzeri yaşlıların, kimseye yük olmamak, iyi bir bakım, çevresinde kendisiyle ilgilenecek birilerinin kalmaması, geleceğini güvence altına almak ve stresten uzaklaşmak için huzurevini tercih edebilecekleri; daha çok çocukları ve kardeşleri tarafından bir tavsiyede bulunulursa, ayrıca sağlık problemleri olur ve yalnız yaşarsa, bir engeli olur ve kendine bakacak kimsesi olmazsa huzurevlerine yönelebilecekleri söylenebilir.

4.5. Huzurevi Algısı ve Cinsiyet İlişkisi

Araştırmaya katılan yaşlıların huzurevi algıları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ifade eden hipotez (H_1) ki-kare (χ^2) testi ile sınanmış, yapılan test sonuçlarına göre, H_1 hipotezi reddedilerek H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6: *Cinsiyet ile Huzurevi Algısı Arasındaki İlişkinin Ki-Kare (χ^2) ile Analizi*

		Kadın (f)	Erkek (f)	χ^2 test istatistiği
Terk edilmişlik	Evet	181	159	$\chi^2= .242$, $sd=1$, $p=.623$
	Hayır	34	26	
Gelecek kaygısını ortadan kaldırır	Evet	159	144	$\chi^2= .817$, $sd=1$, $p=.366$
	Hayır	56	41	
Çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği yer	Evet	169	151	$\chi^2= .566$, $sd=1$, $p=.452$
	Hayır	46	34	
Yuvaya kavuşma imkanı sağlar	Evet	80	58	$\chi^2=1.510$, $sd=1$,

	Hayır	135	127	p=.219
İnsanların sorunlarına çözüm olabilir	Evet	145	135	$\chi^2=1.449$, sd=1,
	Hayır	70	50	p=.229
Yalnızlığın bir sonucudur	Evet	158	142	$\chi^2=.567$, sd=1,
	Hayır	57	43	p=.452
İnsanlara güven verir	Evet	148	134	$\chi^2=.618$, sd=1,
	Hayır	67	51	p=.432
Kimseye yük olmamak	Evet	177	156	$\chi^2=.285$, sd=1,
	Hayır	38	29	p=.594
İnsanların yaşlıları ile birlikte olabilecekleri yer	Evet	142	133	$\chi^2=1.581$, sd=1,
	Hayır	73	52	p=.209
İnsanlara yalnızlık duygusunu unutturur	Evet	71	53	$\chi^2=.890$, sd=1,
	Hayır	144	132	p=.346
Yoksul yaşlıların kaldığı yer	Evet	157	142	$\chi^2=.734$, sd=1,
	Hayır	58	43	p=.399
Kimsesiz yaşlıların kaldığı yer	Evet	178	163	$\chi^2=2.236$, sd=1,
	Hayır	37	22	p=.135

Yapılan ki-kare testinden yola çıkarak, evde yaşayan 60 yaş ve üzeri yaşlıların huzurevi ile ilgili düşüncelerinde kadın ya da erkek olmalarına göre bir ilişki yoktur. Huzurevlerine yönelik düşünceler cinsiyete göre şekillenmemektedir. Yaşlılıkla birlikte egemenliği sarsılan erkeğin, kadına göre bakış açısında farklılık olabileceği düşünülmekle birlikte, huzurevlerine ilişkin algının ortak olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle H_1 reddedilmiştir. Ancak günümüzde, kadın (anneanne veya babaanne) ev içinde çocuk bakımına ilişkin rol üstlenebilirken, erkeğin aile içinde benzer bir rolü üstlenememesi, erkeğin statü kaybını daha derinden yaşamasına neden olabilmektedir.

4.6. Huzurevi Algısı ve Yaşanılan Şehir İlişkisi

Araştırmaya katılan yaşlıların huzurevi algıları ile yaşadıkları şehirler arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ifade eden hipotez (H_2) ki-kare (χ^2) testi ile sınanmıştır. Ki-kare (χ^2) test sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Şehir ile Huzurevleri Algısı Arasındaki İlişkinin Ki-Kare (χ^2) ile Analizi

		Çankırı (%)	Sinop (%)	Kastamonu (%)	χ^2 test istatistiği
Terk edilmişlik	Evet	82	85,8	86,1	$\chi^2=.946$, sd=2,
	Hayır	18	14,2	13,9	p=.623
Gelecek kaygısını ortadan kaldırır	Evet	80	89,8	66,7	$\chi^2=15.710$, sd=2,
	Hayır	20	14,2	33,3	p=.000*
Çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği yer	Evet	79	80	80,6	$\chi^2=.097$, sd=2,
	Hayır	21	20	19,4	p=.953
Yuvaya kavuşma imkanı sağlar	Evet	26	34,2	39,4	$\chi^2=5.151$, sd=2,
	Hayır	74	65,8	60,6	p=.076
İnsanların sorunlarına çözüm olabilir	Evet	74	80,8	60,6	$\chi^2=15.114$, sd=2,
	Hayır	26	19,2	39,4	p=.001*
Yalnızlığın bir sonucudur	Evet	80	85,8	65	$\chi^2=18.444$, sd=2,
	Hayır	20	14,2	35	p=.000*
İnsanlara güven verir	Evet	76	84,2	58,3	$\chi^2=25.043$, sd=2,

	Hayır	24	15,8	41,7	p=.000*
Kimseye yük olmamak	Evet	80	85	83,9	$\chi^2=1.074$, sd=2,
	Hayır	20	15	16,1	p=.585
İnsanların yaşlıları ile birlikte olabilecekleri yer	Evet	74	80,8	57,8	$\chi^2=19.525$, sd=2,
	Hayır	26	19,2	42,2	p=.000*
İnsanlara yalnızlık duygusunu unutturur	Evet	24	31,7	34,4	$\chi^2=3.314$, sd=2,
	Hayır	76	68,3	65,6	p=.191
Yoksul yaşlıların kaldığı yer	Evet	78	83,3	67,2	$\chi^2=10.648$, sd=2,
	Hayır	22	16,7	32,8	p=.005*
Kimsesiz yaşlıların kaldığı yer	Evet	83	90	83,3	$\chi^2=3.082$, sd=2,
	Hayır	17	10	16,7	p=.214

* Huzurevi algısı ile katılımcıların yaşadıkları şehirler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Yapılan ki-kare test sonuçlarına göre; katılımcıların yaşadıkları şehir ile huzurevine ilişkin terk edilmişliği hissettirip hissettirmedeği [$\chi^2(2)=.946$, $p>.05$]; huzurevinin, çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği bir yer olup olmayacağı [$\chi^2(2)=.097$, $p>.05$]; huzurevinin, insanlara bir yuvaya kavuşma imkanı sağlayıp sağlamadığı [$\chi^2(2)=5.151$, $p>.05$]; huzurevinin, kimseye yük olmamayı sağlayıp sağlamadığı [$\chi^2(2)=1.074$, $p>.05$]; huzurevinin, insanlara yalnızlık duygusunu unutturup unutturmadağı [$\chi^2(2)=3.314$, $p>.05$] ve huzurevinin, kimsesiz yaşlıların kaldığı bir yer olup olmadığı [$\chi^2(2)=3.082$, $p>.05$] konusundaki görüşleri arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı değildir. Huzurevine ilişkin bu düşüncelerin, yaşanılan yere göre bir farklılık göstermediği, bu konuda ortak bir kanının olduğu görülmektedir.

Ancak huzurevinin, insanların gelecek kaygılarını azaltıp azaltmayacağı [$\chi^2(2)=15.710$, $p<.05$]; huzurevinin, insanların sorunlarına bir çözüm olup olmayacağı [$\chi^2(2)=15.114$, $p<.05$]; huzurevinin, yalnızlığın bir sonucu olup olmadığı [$\chi^2(2)=18.444$, $p<.05$]; huzurevinin, insanlara güven verip vermediği [$\chi^2(2)=25.043$, $p<.05$]; huzurevinin, insanların yaşlıları ile birlikte olabileceği bir yer olup olmadığı [$\chi^2(2)=19.525$, $p<.05$] ve huzurevinin, yoksul yaşlıların kaldığı bir yer olup olmadığı [$\chi^2(2)=10.648$, $p<.05$] konusunda katılımcıların yaşadıkları şehirlere göre görüşleri arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlıdır.

4.7. Huzurevi Algısı ve Birlikte Yaşanılan Kişiler Arasındaki İlişki

Araştırmaya katılan yaşlıların huzurevi algıları ile birlikte yaşadıkları kişiler arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını ifade eden hipotez (H_3) ki-kare (χ^2) testi ile sınanmıştır.

Yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların birlikte yaşadığı kişiler ile huzurevinin, insanlara bir yuvaya kavuşma imkanı sağlayıp sağlamadığı [$\chi^2(4)=9.202$, $p>.05$]; huzurevinin, insanların sorunlarına bir çözüm olup olmayacağı [$\chi^2(4)=7.522$, $p>.05$]; huzurevinin, kimseye yük olmamayı sağlayıp sağlamadığı [$\chi^2(4)=8.701$, $p>.05$]; huzurevinin, insanların yaşlıları ile birlikte olabileceği bir yer olup olmadığı [$\chi^2(4)=8.648$, $p>.05$]; huzurevinin, insanlara yalnızlık duygusunu unutturup unutturmadağı [$\chi^2(4)=8.075$, $p>.05$]; huzurevinin, yoksul yaşlıların kaldığı bir yer olup olmadığı [$\chi^2(4)=8.089$, $p>.05$] ve

huzurevinin, kimsesiz yaşlıların kaldığı bir yer olup olmadığı [$\chi^2(4)=7.054$, $p>.05$] konusundaki görüşleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki yoktur. Ancak, yapılan ki-kare test sonuçlarına göre; katılımcıların birlikte yaşadıkları kişiler ile huzurevine ilişkin, huzurevlerinin, terk edilmişliği hissettirip hissettirmedeği [$\chi^2(4)=10.056$, $p<.05$]; huzurevinin, insanların gelecek kaygılarını azaltıp azaltmayacağı [$\chi^2(4)=12.800$, $p<.05$]; huzurevinin, çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği bir yer olup olmayacağı [$\chi^2(4)=14.353$, $p<.05$]; huzurevinin, yalnızlığın bir sonucu olup olmadığı [$\chi^2(4)=12.440$, $p<.05$] ve huzurevinin, insanlara güven verip vermeyeceği [$\chi^2(4)=11.219$, $p<.05$] konusundaki görüşleri arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlıdır.

Huzurevlerinin terk edilmişliği hissettirdiği düşüncesi; eş ve çocukları ile birlikte yaşayan yaşlılarda sadece çocukları ile yaşayan yaşlılara göre daha baskın görünmektedir. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasında yaşlıya, eşi ile birlikte olmanın verdiği bir güvenden bahsedilebilir. Ayrıca, eş ve çocukları ile birlikte yaşayan katılımcıların, huzurevinde kalma düşüncesinin kendilerinden uzak olması, bu katılımcıların huzurevleri hakkında daha genel yargılara sahip olmalarına neden olmaktadır.

Tablo 8: Birlikte Yaşanan Kişiler ile Huzurevleri Algısı Arasındaki İlişkinin Ki-Kare (χ^2) ile Analizi

		Yalnız	Eş	Çocuk	Eş ve çocuk	Diğer ¹	χ^2 test istatistiği
		%	%	%	%	%	
Terk edilmişlik	Evet	82,4	86,3	74,3	91,1	82,6	$\chi^2=10.056$, sd=4, p=.039*
	Hayır	17,6	13,7	25,7	8,9	17,4	
Gelecek kaygısını ortadan kaldırır	Evet	67,6	79,5	61,4	82,1	73,9	$\chi^2=12.800$, sd=4, p=.012*
	Hayır	32,4	20,5	38,6	17,9	26,1	
Çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği yer	Evet	70,6	81,4	68,6	89,3	73,9	$\chi^2=14.353$, sd=4, p=.006*
	Hayır	29,4	18,6	31,4	10,7	26,1	
Yuvaya kavuşma imkanı sağlar	Evet	47,1	35,4	42,9	26,8	21,7	$\chi^2=9.202$, sd=4, p=.056
	Hayır	52,9	64,6	57,1	73,2	78,3	
İnsanların sorunlarına çözüm olabilir	Evet	58,8	73,3	60	75	69,6	$\chi^2=7.522$, sd=4, p=.111
	Hayır	41,2	26,7	40	25	30,4	
Yalnızlığın bir sonucudur	Evet	64,7	78,9	61,4	81,2	73,9	$\chi^2=12.440$, sd=4, p=.014*
	Hayır	35,3	21,1	38,6	18,8	26,1	
İnsanlara güven verir	Evet	58,8	75,8	57,1	74,1	73,9	$\chi^2=11.219$, sd=4, p=.024*
	Hayır	41,2	24,2	42,9	25,9	26,1	
Kimseye yük olmamak	Evet	79,4	83,9	74,3	90,2	78,3	$\chi^2=8.701$, sd=4, p=.069
	Hayır	20,6	16,1	25,7	9,8	21,7	

¹ Ki-kare testi yapılırken, ki-kare testinin şartları gereği (5'ten küçük hücre sayısı %20 oranını aşmamalı) kardeşlerimle, akrabalarımle, annemle, babamla ve torunlarımla seçenekleri birleştirilerek diğer seçeneğine yüklenmiştir.

İnsanların yaşlıları ile birlikte olabilecekleri yer	Evet	52,9	72,7	60	73,2	69,6	$\chi^2=8.648,$
	Hayır	47,1	27,3	40	26,8	30,4	$sd=4, p=.071$
İnsanlara yalnızlık duygusunu unutturur	Evet	35,3	32,3	41,4	23,2	21,7	$\chi^2=8.075,$
	Hayır	64,7	67,7	58,6	76,8	78,3	$sd=4, p=.089$
Yoksul yaşlıların kaldığı yer	Evet	61,8	77,6	67,1	80,4	69,6	$\chi^2=8.089,$
	Hayır	38,2	22,4	32,9	19,6	30,4	$sd=4, p=.088$
Kimsesiz yaşlıların kaldığı yer	Evet	82,4	88,2	78,6	88,4	73,9	$\chi^2=7.054,$
	Hayır	17,6	11,8	21,4	11,6	26,1	$sd=4, p=.133$

* Katılımcıların birlikte yaşadıkları kişilere göre, huzurevi algısı arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Huzurevlerinin, gelecek kaygılarını azaltacağı yönündeki düşüncede çocukları ile yaşayan ve yalnız yaşayan insanların, diğer gruplara oranla bu konuda huzurevlerine daha karamsar bakmaktadır. Bu oranlara bakarak yaşlıların, eşi ve çocukları ile birlikte olduklarında, huzurevlerine ilişkin kendileri için değil ancak ihtiyacı olanlar için sanki doğru bir karar olabileceği düşüncesini taşıdıkları ifade edilebilir. Ancak burada, sadece çocukları ile birlikte yaşayanlarla eşi ve çocukları ile yaşayanlar arasındaki farkın, yaşlının dayanak noktasının eşi olduğu, eşi olmadığında hayata daha farklı bakmasından kaynaklandığı ifade edilebilir.

Huzurevinin, yalnızlığın bir sonucu olduğuna yönelik ifadeye ilişkin oranlarla, yaşlıların düşünceleri anlamlandırılmaya çalışıldığında, özellikle çocukları ile birlikte yaşayan yaşlıların, esasında yalnız ve çaresiz kaldıkları için çocuklarının yanında olduklarını hissettikleri düşünülebilir. Çünkü huzurevi, çaresiz insanların kalmayı tercih ettiği bir yer ifadesinde olduğu gibi bu ifade de evet diyenlerin oranı her ne kadar hayır diyenlerin oranından yüksek olsa da diğer gruplara göre daha düşük seyretmektedir.

Huzurevinin, insanlara güven verdiği konusundaki oranlara bakıldığında huzurevinin, insanlara güven vermediğine ilişkin düşüncenin yalnız yaşayan ve çocukları ile birlikte yaşayan yaşlılarda daha yüksek olduğunu görüyoruz. Yalnız yaşayanların, belki de böyle bir güveni hissetmedikleri için yalnız yaşamayı tercih ettikleri düşünülebilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma yaşlılığı, tüm boyutları ile incelemekte, yaşlanmayı sadece uzayan yaşam sürelerine bağlı olarak sayıları artan huzurevleri bağlamında değerlendirmektedir. Bu nedenle yaşlılık; yaşlının huzurevine yerleşmesine neden olan, modernleşme ve küreselleşme bağlamında aile yapısında meydana gelen değişim temelinde irdelenmiştir.

Bu çalışma, zamana bağlı olarak sayıları artan huzurevlerinin, huzurevlerinden yararlanması beklenen kişiler tarafından nasıl algılandığının tespit edilmesine odaklanmıştır. Dolayısıyla, yalnızca TR82 (Çankırı, Sinop ve Kastamonu) bölgesinde evde yaşayan ve çalışmaya katılan 60 yaş ve üzeri 400 yaşlının gözünden bir değerlendirme yapabilme olanağı bulunmaktadır.

Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, TR82 bölgesinde evde yaşayan yaşlılar, gelecek dönemlerinde huzurevine yerleşmeyi düşünmemektedirler. Onlara göre huzurevi, bir anlamda terk edilmişliktir. Bu yönüyle, TR82 bölgesinde

gerçekleştirilen bu araştırma Konak ve Çiğdem (2005) ile Erdoğan'ın (1993) yaptığı araştırmalarla benzerlikler göstermektedir. Bu araştırmanın yapılmasından 23 yıl önce Erdoğan'ın İzmir'de ve 11 yıl önce Konak ve Çiğdem'in Sivas'ta yaptıkları araştırmada huzurevlerinin terk edilmişlikle bağdaştırılması huzurevlerine yönelik böyle bir algının üzerinden yıllar geçmesine rağmen değişmediğini göstermektedir.

TR82 bölgesinde evde yaşayan yaşlılar için huzurevleri, çaresizliğin, yoksulluğun ve kimsesizliğin bir çözümü olmakla birlikte yalnızlığın bir sonucudur. Bu bağlamda Dereli ve ark. (2010) yaptıkları araştırmada insanların kendilerini yalnız hissetmediklerini ifade etmiş olsa da bu çalışma, Parlar ve ark. (2014) ile Konak ve Çiğdem'in (2005) yaptıkları araştırmalarla örtüşmektedir. Konak ve Çiğdem'in (2005) yaptığı çalışmada huzurevi sakinlerinin yalnızlıktan şikayetçi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Parlar ve ark. (2014), evde eşi ve çocukları ile yaşayan yaşlıların daha az yalnızlık duygusu ve depresyon yaşadığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Şahin ve Yalçın (2003), huzurevlerinde yaşayan yaşlıların depresyon düzeylerinin evde yaşayan yaşlılara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Huzurevleri aynı zamanda yaşlıların güvenebilecekleri, kimseye yük olmadan böyle bir yükümlülüğün altına girmeden konaklayabilecekleri bir konaklama birimidir. Bu yönüyle araştırmanın bu sonucu, Türkiye gibi bir doğu ülkesi olan Hong Kong'ta yaşlılar ve çocukların kurumsal bakıma ilişkin tutumlarını ve bu tutumları etkileyen faktörleri inceleyen Lam ve ark. (1998) bulgularıyla örtüşmektedir. Lam ve ark. (1998, s. 215) katılımcılara, 60 yaşına ulaştıklarında engeli olması veya olmaması durumunda, kurumsal bakım hakkındaki tutumlarının ne olabileceğini sormuş ve katılımcıların %59'u eğer engeli olmaz ise çocukları ile birlikte yaşamayı tercih ettiğini, %43,5'i eğer bir engeli olursa çocukları ile birlikte kalma ihtimalinin düşük olduğunu ifade etmiştir.

60 yaş ve üzeri yaşlıların huzurevlerine yönelik bu düşüncelerinde cinsiyet arasında bir ilişki bulunmazken, yaşlıların birlikte yaşadıkları kişiler ile yaşadıkları şehirler, huzurevlerine yönelik düşüncelerin şekillenmesinde önemli birer unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

TR82 bölgesinde evde yaşayan yaşlıları, huzurevine gitmeye yönelten temel motivasyonlar şunlardır:

- Yakınlara yük olmama düşüncesi,
- Çevrelerinde birlikte vakit geçirebilecekleri kimsenin kalmaması,
- Geleceklerini güvence altına almak,
- Sresten uzak kalmak,
- İyi bir bakım almak.

Görüldüğü gibi insanoğlunun temel ihtiyaçları, yaşlılık anında yeniden gündeme gelmektedir. 60 yaş ve üzeri bir yaşlının, bu yaşlara geldiğinde yeniden güvenliğe yönelik kaygılarının olması, her şeyi altüst edebilecek, böylesi endişelerden uzaklaşmak adına, gidip yaşamayı istemediği bir yerde, bir anlamda yaşamın kendisinden aldıklarına (gençliği, ailesi belki eş ve çocukları)

ve kendisini getirdiği bu noktaya teslimiyet göstererek yaşamayı kabul edebilecektir.

Çalışmanın diğer bir sonucu ise yaşlının, huzurevine gitmesi için kendisine tavsiyede bulunan kişinin huzurevine gitme kararı üzerindeki etkisine yöneliktir. Yaşlıya huzurevine gitmesi gerektiğini söyleyen en etkili kişi, ne eşi ne de komşu, akraba, mahalle muhtarı veya cami hocasıdır. En etkili kişi, yaşlının çocuğudur. Yaşamının en aktif döneminde yaşamına dahil olan ve onun yaşamını sorunsuz bir şekilde idame ettirebilmesi için ömrünün geri kalanını çocuk oryantasyonlu geçiren yaşlı için en etkili karar çocuklarının kararıdır. Bir anlamda çocuk, yaşlının son umududur.

Yaşlılar için en uygun model, aileleri ile birlikte olabilecekleri, kendilerine ait çevrede gerçekleşecek ve bakımı içeren bir model olacaktır. Bu konuda her ne kadar kadın istihdamını destekleme hedefi güdülenerek başlatılsa da 2017 yılında İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa, Kayseri, Sakarya, Antalya, Konya, Tekirdağ ve Gaziantep'te pilot olarak uygulanacak olan (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017) büyükanne projesi, 65 yaş ve üzeri büyükanneleri de kapsamı dolayısıyla yaşlıya, hem hala bir şeyler yapabildiği duygusunu yaşatma, hem de birilerine yük olmak kaygısını da ortadan kaldırmaya yönelik psikolojik katkısı çerçevesinde değerlendirilebilir.

Bu konuda yaşlıların sorunlarının çözümüne yönelik yapılan çalışmaların sonucunda önerilen modellerden birisi de yaşlı yaşam evleridir. Huzurevlerinin sorunlarına bir çözüm olarak yaşlıların daha çok ev ortamında, topluma entegrasyonunun sağlanmasını hedefleyen yaşlı yaşam evi projesi de yaşlıları daha mutlu kılarak, yaşlıların yaşamdan soyutlanmasına engel olmaktadır.

TR82 bölgesinde yapılan bu araştırmanın sonuçlarına dayanarak, mevcut uygulamalara ek olarak ilgili birimlere getirilebilecek öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- ✓ Devlet politikalarında alınacak kararlara yaşlıların da katılımının sağlanması ile devlet nezdinde alınan kararların etkinliği artırılabilir.
- ✓ Huzurevlerinde ve diğer bakım evlerinde bakım hizmeti alan yaşlılara ulaşmak, evde yaşayan yaşlılara ulaşmaktan daha kolay olabilmektedir. Bu anlamda evde yaşayan yaşlıların sorunlarına yönelik çeşitli araştırmalar gerçekleştirilerek öncelikle sorun tespiti yapılabilecek, sonrasında ise sorunların çözümü yoluna gidilebilecektir.
- ✓ Nüfus yapısında görülen değişimlerle birlikte, yaşlıların yaşamdaki yeri yeniden tanımlanabilir.
- ✓ Yaşlıların yaşam tecrübesine yönelik birikimlerine vurgu yapılarak, toplumsal sağlığın korunmasında yaşlı nüfusa bir sorumluluk yüklenerek, kendilerinden bir şeyler beklendiği ve hala fikirlerine başvuru alan önemli bir rol model oldukları mesajı verilebilir.
- ✓ Yaşlılara sağlanan kolaylıklara yenileri eklenerek, onları kapalı kapılar ardından dışarı çıkaracak projeler geliştirilebilir.

Bu modellerin uygulamaya konulmasıyla, huzurevlerine yönelik olumsuz düşüncelerin azalacağı düşünülürken birlikte, önemli olan yaşlıların da istediği

gibi yaşlıların, ailelerinin yanında kalmasıdır. Böylesi bir düzenin sağlanması elbette uzun zaman alacaktır. Ancak, bu konuda en başta kreş ve anaokullarından başlayarak yaşlıların, yaşlı bakımının anlam ve önemine vurgu yapılması yeni nesillerin böylesi bir değerle yetişmesi, artan yaşlı nüfusu mutlu edecek en önemli unsurdur.

Konaklama Birimi Olarak Huzurevleri

ORIGINALITY REPORT

3%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

- 1** ankaratelorgu.net
Internet 23 words — < 1%
- 2** www.aile.gov.tr
Internet 17 words — < 1%
- 3** KARABULUT, Kerem, POLAT, Dilek and BAKKAL, Hakan. "Özel İdarelerin İl Ekonomilerindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Uygulama", Atatürk Üniversitesi, 2007.
Publications 16 words — < 1%
- 4** www.ailehaber.com
Internet 16 words — < 1%
- 5** cocukgelisimi.gen.tr
Internet 15 words — < 1%
- 6** DELLAL, AKPINAR Nevide and KARA, Zeynep. "Yabancı dil öğretmeni adaylarının ve öğretmenlerin "drama teknikleri" konusunda farkındalık düzeyleri", Ankara Üniversitesi TÖMER, 2010.
Publications 13 words — < 1%
- 7** Madran, Canan. "SATICILARIN KİŞİLİKLERİİLE PERFORMANSLARININ İLİŞKİSİ; BEŞ FAKTÖR MODELİNE GÖRE BİR ANALİZ", Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences/13048899, 20100501
Publications 12 words — < 1%
- 8** eprints.ums.ac.id
Internet 10 words — < 1%

9	www.gaziantepmedicaljournal.com Internet	9 words — < 1%
10	www.efdergi.hacettepe.edu.tr Internet	9 words — < 1%
11	www.researchgate.net Internet	8 words — < 1%
12	issuu.com Internet	8 words — < 1%
13	www.reportshop.co.kr Internet	8 words — < 1%
14	tarama.mehmetakif.edu.tr Internet	8 words — < 1%

EXCLUDE QUOTES OFF
EXCLUDE BIBLIOGRAPHY OFF

EXCLUDE MATCHES OFF